

Köy Odalarının Kırsal Turizm Potansiyeli

Mithat Direk^{1*} Ramazan Acar²

¹Dr., Tarım Ekonomisi Bölümü, Selçuk Üniversitesi, Konya-Türkiye
²Prof.Dr., Tarla Bitkileri Bölümü, Selçuk Üniversitesi, Konya-Türkiye

*Corresponding author e: mdirek@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7232-9089
Received:14.12.2024 Accepted: 30.12.2024

Özet

Türk milletinin kültürel değerleri içinde misafire önem verilir, misafir hoş karşılanırdı. Hatta dinen de misafir kutsal olarak addedilirdi. Bu amaçla hemen her yerleşim yerinde misafirin konaklayabilmesi amacıyla binalar yapılmış, bunlara da köy odaları denilmiştir. Köy odaları o yerleşim yerinin sosyal dokusunu oluşturmakta, köyde yapılacak birtakım işlere karar verilecek toplantı mekanlarını da oluşturmaktadır. Diğer taraftan zengin varlıklı kimselerin ise köyden bağımsız kendi aile efradına uygun oda da oluşturduğu görülmüştür. Bugün dahi varlığını sürdüren köy odaları o yörenin sadece kültürünü değil, yaşam biçimini de şekillendiren bir yapı sunmaktadır. Bu odaların sistemli bir şekilde kullanılarak turizme kazandırılması, yeni bir yatırımdan daha önemlidir. Zira âtil bir kaynaktır ve ilave gelir açısından da köy ve bu tür yerleşim yerlerinin sosyal hayatına katkıdır. Bu çalışma bu konuyu irdeleyen şekli ile konuya tarım-turizm çerçevesinde çözümler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Köy odaları, köy turizmi, kırsal yapı

Rural Tourism Potential of Village Chambers

Abstract

Within the cultural values of the Turkish nation, guests were given importance and welcomed. In fact, guests were considered sacred in religion. For this purpose, buildings were built in almost every settlement to accommodate guests, and these were called village chambers. Village chambers formed the social fabric of that settlement and formed meeting places where decisions were made about certain tasks to be carried out in the village. On the other hand, it was seen that rich and wealthy people also created rooms suitable for their own family members, independent of the village. Village chambers, which still exist today, offer a structure that shapes not only the culture of that region but also its lifestyle. Using these rooms systematically and bringing them to tourism is more important than a new investment. Because it is an idle resource and contributes to the social life of the village and such settlements in terms of additional income. This study examines this issue and offers solutions to the issue within the framework of agriculture-tourism.

Keywords: Village chambers, village tourism, rural structure

GİRİŞ

Misafirlik kavramının turizm açısından önemi büyüktür. Arapça'da "yolcu" anlamındaki müsâfir kelimesi Türkçe'de "konuk" karşılığında kullanılır. Misafir ağırlama geleneğini ilk başlatan kimse olduğu nakledilen Hz. İbrâhim "ebü'd-dîfân" diye meşhurdur. Meleklerin Hz. Lût'u ziyaretleriyle ilgili âyetlerden ev sahibinin misafirini ağırlaması yanında onu her türlü tecavüze karşı korumasının da görevi olduğu anlaşılmaktadır [1]. Turist aslında misafirdir. Bugünün modern dünyasında turist ticari olarak bir değer olarak anlam taşırken eski Anadolu medeniyetlerinde ve kırsal alanlarda bir değeri yoktur. Diğer bir deyişle turistten bir beklenti bulunmamaktadır. Sırf inanç ve misafirin kutsiyeti ile ağırlanmakta, buna göre değer verilmektedir. Bu kutsiyet içinde misafirin statüsü ve cinsi çok önemli değildir. Diğer yandan günümüz dünyası misafiri bir gelir kapısı olarak görmekte, ondan çıkar sağlamak için birçok faaliyet düzenlemektedir. Bu misafirlik ciddi bir gelir kapısıdır ve turizm olarak adlandırılır. Turizm, bir bölgenin ekonomik canlılığını artırmanın ötesinde sosyal ve kültürel pek çok fayda da sağlar. Turizm, yerel ekonomiyi canlandırarak istihdam yaratır ve bölgeye dışarıdan gelen geliri artırır. Turizm sektöründe çalışan birçok kişi doğrudan veya dolaylı olarak bu faaliyetlerden gelir elde eder.

Günümüzde turizm hayatımıza o kadar çok girmiştir ki yaşantımızın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bu nedenle de gündemimizi bu kadar meşgul eden bu kavram kendine yeni alternatifler aramak zorunda kalmıştır. Gittikçe büyüyen, devleşen bir kurum ve sektör halini almıştır. Ülkelerin ekonomik anlamda da gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Diğer taraftan turizm sektörü kültürlerarası iletişimde de vazgeçilmez ve çok önemli bir hale gelmiştir. İnsanlar eğitim, işletme organizasyonları, diplomatik süreçler, turistik geziler, siyasal ve ekonomik kısıtlılıklar gibi nedenlerle farklı kültürlerle temasa yönelmektedir. Bugün bu kültürlerin karşılaşmaları, iletişimin dil, anlam, kültürel kimliğin kurulması önem taşımaktadır [2]. Birçok yönden faydası olan bu faaliyet kolunda aynı zamanda kültürel etkileşimin de olması kaçınılmazdır. Böylece misafirlik sadece turizm faaliyeti değildir. Kültürlerarası iletişimde son derece önemli bir konuma sahip olan turizm sektörünün dünyada yükselişi giderek artmaktadır. Her ülkenin iç turizm hareketlerine katılan insanların yanı sıra, dış turizm hareketlerinde de yer alması konaklama gibi bir hizmetin var olmasına neden olmaktadır. İşte yüzyıllardır bu hizmetin karşılandığı köy odaları bu amaçla oluşturulmuş ve köylerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu durum sosyal bir varlık olan insanın diğer insanlarla arasında hoşgörü ve sevgi ortamının da oluşması sağladığı katkı büyüktür.

Türk toplumu gerek kırsal gerekse şehirlerde misafirlere ayrı bir önem vermiş, köylerde zaten kıt olan yerlerde müstakil köy odaları oluşturmuş, şehirdeki evlerde ise misafir odası adı altında özel yerler tahsis etmiştir. Bu çalışma kültürün bir parçası olan köy odalarını incelemeyi, halen varlığını sürdüren bir geleneği yaşatmayı ve geliştirmeyi amaçlamaktadır.

1- Sosyal hayatın içinde köy odalarının yeri

Çeşitli toplantılar yapmak için köylülerin toplandıkları yer ve konukların köyde kalması için hazırlanan yer anlamında tanımlanan köy odaları, halkın oluşturduğu mimari yapılar ve sosyokültürel tarihin önemli bir yerini kapsayan meskenler olarak kabul edilmektedir. Bu yapılar Türk harsının da açıkça işlendiği birtakım hikâyelerde de kendini göstermektedir. Örneğin, Dede Korkut hikâyelerinde oda ve otağ geleneği sürekli gündemde olan konuların başında gelmektedir. Belirli aralıklarla ve belirli sebeplerle himayesindeki beyleri kendi otağına toplayan Bayındır Han, akın izni verir ve ziyafet

düzenler. Bu sistem, toplanan diğer Oğuz beylerinin kendi çadırlarında; yani otağlarında da görülür. Kendi mensupları içerisinde belirli esaslar üzerine kurulmuş nizamla tabi ve disiplinli bir teşekkül olması nedeniyle köy odaları kamusal bir mekân ve amaçları olan bir halk eğitim kurumu özelliği taşımaktadır [1].

Köy odaları ya köyün ortak malı olarak köy halkı tarafından imece usulüyle inşa edilir ya da köyün ileri gelenlerinden maddi durumu iyi olanlar tarafından yaptırılırdı. Köyün ortak malı olarak inşa edilen odalar genellikle köy meydanında, camiye yakın bir yere konumlandırılırdı. Şahıslara ait olan odalar ise oda sahiplerinin evinin bitişiğine ya da çok yakınına kurulurdu ((Özkaynak, 1954, [4]'den alıntı). Yolculukların yaya olarak veya hayvan sırtında, hayvanlar tarafında çekilen araçlarla yapıldığı dönemlerde insanların köylerde konaklaması ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi bakımından köy odaları önemli bir işleve sahiptiler. Köye gelen misafir, tahsildar (devlet görevlileri), yolcu, seyyar satıcı, demirci, kalaycı, nalbant ve derici gibi insanların konaklamaları için yapılan köy odaları, bu özellikleriyle Türk Kültürünün önemli özelliklerinden birisi olan konukseverliğin somut mekânlarıdır (3).

Anadolu'da halk mimarisi şeklinde gelişen ve devamlılığa sahip olan köy odaları, kültürel işlevler açısından oldukça zengindir. Bu meyanda kırsala ait olmak nüansı ile yalın örnekler şeklinde inşa edilen yapılar, özellikle Anadolu için dini ritüel, eğlence, toplanma ve misafir ağırlama merkezleri olarak sorumluluk taşımışlardır. Bu tarz meskenler Türk coğrafyasının çeşitli alanlarında farklı adlandırılrsa da fertlerin mimarisi şeklinde, kamusal alan olarak nitelendirilmektedir. Bu izah, meskenlerin umumi olarak herkese açık olması ve yeri geldiğinde belirli sorumluluk ve kurallarla donatılmasından dolayıdır (1).

Tarihte köy odaları

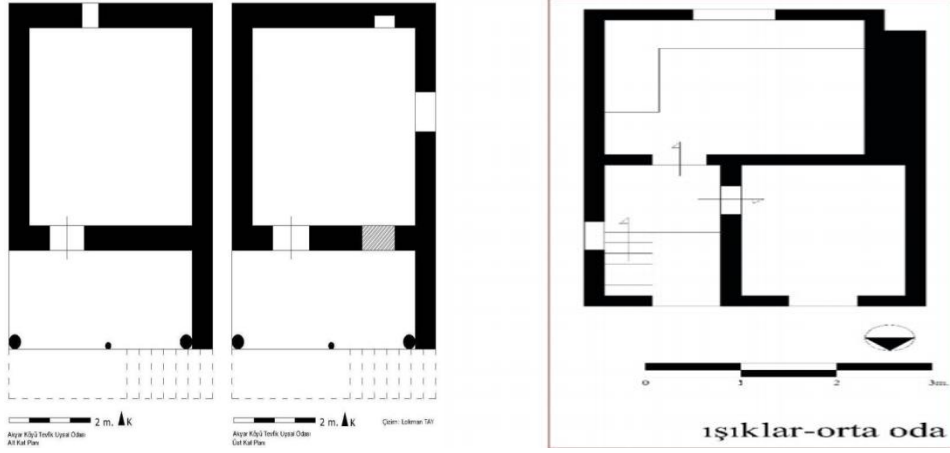
Köy odaları, tarihsel süreç içinde Türk konukseverliğinin en güzel örneklerindedir. Yolculukların yaya, hayvan sırtında veya at arabası ile yapıldığı devirlerde, hele kış mevsimlerindeki uzun seferlerde geceleme, konaklamak için elbette emin bir yere ihtiyaç vardı. Atalarımız, köy odalarında insanlara, yolculara yardım etmeyi kendilerine bir görev saymışlar; çünkü gün olur kendileri de uzak yerlere gidip yolcu olacaklarını düşünürlerdi [3]. Köy odalarının diğer bir işlevi ise radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının olmadığı zamanlarda köylünün bir araya gelip sohbet ettiği, bilgi alışverişinde bulunduğu, köyün sorunlarını konuşup tartıştığı ve çeşitli eğlenceler düzenlediği sosyal bir mekân olmasıdır [4].

Köy odaları özellikle dini bayramlarda, asker uğurlamalarında, cenaze ve düğünler gibi toplu faaliyetlerde yoğun olarak kullanılmaktadır. Dini bayramlarda bayram namazı kılındıktan sonra herkes kendi mahallesinin odasına gider ve orada mahalle sakinleriyle birlikte evlerden getirilen yemeklerle kahvaltı yapar ve bayramlaşırlardı. Köyde tek oda varsa bütün köylü bayramlaşmak için burada toplanırdı. Eğer köyde birden fazla oda varsa bu odalar arasında bayram ziyaretleri yapılır ve böylece tüm köy halkı birbiriyle bayramlaşmış olurdu. Bu da sosyal ve kültür tarihi açısından son derece önemlidir. Diğer yandan köydeki çocukların da bayramlarda şeker toplamak için köy odalarını tercih ettiği bilinmektedir [4].

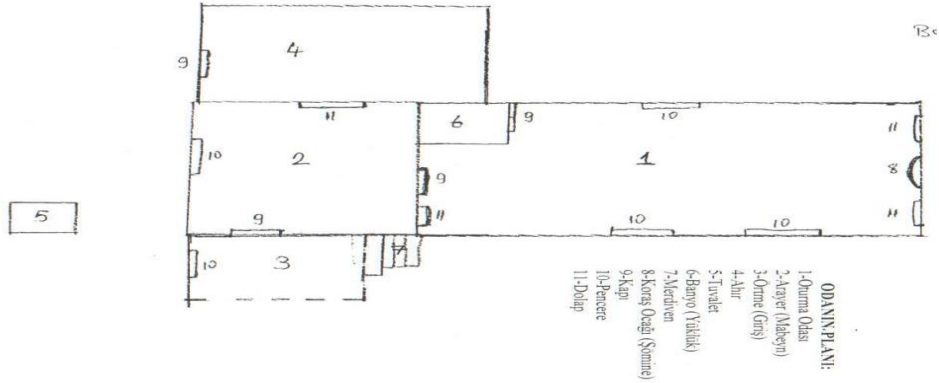
Köy odalarının mimarisi

Kırsal mimarlık, çoğu kez konutlar için kullanılan, belli bir döneme ve yöreye özgü mimarlıktır. İklim, yeryüzü şekilleri, toprak ve su gibi doğal özellikler, yakın çevredeki malzemeler ve yaşam kültürü kırsal mimarlığın oluşumunda başlıca etkenlerdir. Halk mimarisi ve halk sanatları da bu ortamda, geçmiş kültürlerden miras

alınan bir birikimle oluşmuştu. Geleneksel yapılaşma örnekleri her ne kadar kendi dönemlerinin koşulları ve olanakları çerçevesinde gerçekleşmiş olsa da bu konutlar ana ögesi 'insan' olan bir tasarım anlayışını temsil etmektedir [5]. Birçok yerde özellikle şahıslara ait odaların yapımında oda sahibinin anlayış ve estetik algısına uygun olarak odaların planları, işleyiş ve düzenleri şekil almaktadır. Odaların yapımında çoğunlukla yörede yaygın olan yapım tekniği ile malzemeleri kullanılsa da bazı yerlerde sahibinin zenginliğini göstermek üzere uzak diyarlardan gelen malzemeler de süsleme aracı olarak kullanılır.

Şekil 1. Yörelere göre farklı oda planları (3,4)

Şekil 2. Konya Hotamış Türkmenlerinde odanın yapımında uygulanan genel plan (11)

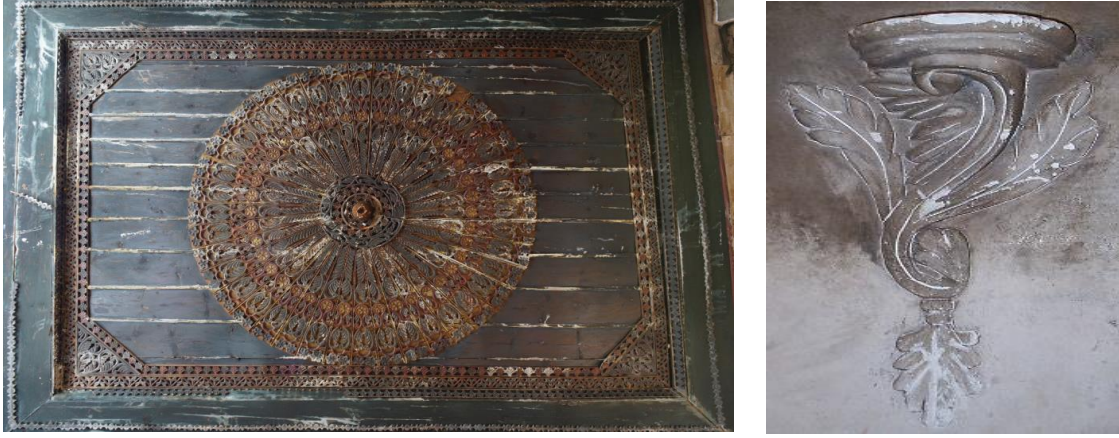
Şekil 3. Günümüzde halen hizmete devam eden Türkmencamili köyündeki odada konuk oturma yeri (11).

Anadolu'nun farklı bölgelerindeki köy odalarının mimari yapısına bakıldığında tek katlı ve iki katlı uygulamaların olduğu görülmektedir. Her iki katın da oda olarak kullanıldığı az sayıda örnek olmakla birlikte; genellikle alt katlar ahır, üst katlar ise oda olarak kullanılmaktadır. Üst katların içerisinde ekseriyetle dolap, yüklük ve ocak gibi birimler bulunmaktadır. Tek katlı odaların iç düzenlemesi de çoğunlukla iki katlıların üst katıyla aynıdır [4]. Köy odası, esas yapı ve yardımcı bölümlerden oluşmaktadır. Esas yapı, aralık bölümü ve asıl oda bölümünden müteşekkildir. Diğer unsurlar ise binek taşı, hela ve atlık bölümleridir [11]. Konya Hotamış Türkmenlerinde de temel bölümler hemen hemen aynıdır. Oda genellikle 6 kısımdan oluşur. Oturacak yer, ara yer (mabeyin), kapı çıkışı balkon, banyo, ahır ve tuvalettir. Banyonun kapısı genelde oturulacak yere veya mabeyne açılır. Banyo aynı zamanda bazı odalarda odanın yataklarının konulduğu yüklük görevini de yapar [12]. Yozgat, Konya, Sivas, Çankırı, Sinop, Afyon, Çorum, Antalya, Akseki, Uşak'ta bilinen, sosyal ve kültürel değeri ile halk mimarisinin önemli örnekleri durumundaki köy odaları kendine özgü mimari ve süsleme özellikleri ile karşımıza çıkmaktadır [8].

Şekil 4.Hacıların Odası (Üst Kat, Oda, Tavan) [9]

Uşak ili Sivashlı İlçesi Selçukler Kasabası'ndaki Hacıların Odası, bölgede ahşap süslemenin yoğun görüldüğü nadir bir örnektir. Bu durum, yerel ustaların varlığına da işaret etmektedir. Bu nedenle Uşak ili Sivashlı ilçesi Selçukler Kasabası'ndaki Hacıların Odasının görülmeye, kullanılmaya ve korunmaya değer özellikleri bulunmaktadır. Gerekli restorasyon çalışmaları neticesinde gerek özgün kullanımının sağlanması gerekse farklı amaçlara göre işlevlendirilmesi de ayrı bir önem arz etmektedir. Hacıların Odası'ndaki süslemeli yüzeyler, usta ya da ustaların maharetini ortaya koyarken, misafire gösterilen özeni de vurgulamaktadır. Misafirin toplanma ve barınma ihtiyacının karşılanması dışında, göze hoş görünen süsleme, duygusal olarak iyi ağırlama işlevini ortaya çıkarmaktadır [9]. Diğer yandan 19. yüzyıl ortalarına ait olan Sivas İlbeyli Türkmenlerinden Ümmet Ağa'nın odasının ahşap süslemeleri 19. yüzyıl Geleneksel Divriği konut mimarisi ahşap süslemeleriyle benzerlik gösterir [11].

Şekil 5. İlbeyli odalarının bazılarında mevcut tavan süslemesi ve lambalık [11]

Şekil 6. Kalem işi oda duvar süslemesi [11]

Köy Odalarının Sosyal Fonksiyonu

Odalar, hem düzeni korumak bağlamında kendi iç hukuku hem de toplumdan bağımsız olmadığı için yerel hukuk bağlamında önem arz eden toplumsal kurumlardır. Odalar, bazı geleneksel hukukî prosedürlerin onandığı ve uygulandığı yerler olarak da karşımıza çıkar. Halk hukukunun hangi olayları çözmeye yetersiz kaldığı, hangi durumların hiç mahkemeye yansıtılmadığı, mahkemelerin hangi kararlarının adaletsiz bulunduğu gibi meseleler üzerine yapılabilir. Bu soruların cevapları köy odalarında bulunabilir. Odalar halk hukuku açısından kamu hukuku ve özel hukuku düzenleyen, onaylayan ve sistemleştiren bir okul ve öğretme merkezi; doğrunun, yanlısın, haklının ve haksızın tespit edildiği bir mahkeme; çeşitli halk hukuku meselelerinde bilirkişilerin olduğu bir danışma merkezi; suçlu addedilenlerin oda katılımcıları önünde arınmalarına ve temizlenmelerine yardımcı olan bir rehabilitasyon merkezi idi. Köy ile ilgili kararlar da buralarda alınırdı. Örnek olarak köyün otlak ve orta malları ile sularının korunması, cami, mezarlık yapımı gibi ortak meselelerde odada istişarede bulunulur [6,10].

2- Günümüzde köy odaları

Motorlu taşıtların yaygınlaşması sonucunda ulaşım sorununun son 40-50 yılda neredeyse tamamen çözülmesi konaklama için köy odalarına duyulan ihtiyacı ortadan kaldırmıştır. Ayrıca günümüzde elektriğin köylere kadar yayılması ve her evde televizyonun bulunması insanların bir araya gelip sohbet etme alışkanlığını ortadan kaldırmıştır. Hatta son yıllarda cep telefonu, bilgisayar ve internetin her insanın cebine kadar girmesi başka hiç kimseye ihtiyaç duymaması sonucunu doğurmuştur. Günümüzde insanların bir araya gelmeleri halinde dahi neredeyse sohbet etmedikleri ve herkesin kendi sanal dünyasına kapandığı gözlenmektedir. Bütün bu gelişmelerin neticesinde Türk halk mimarisinin ve kültürünün önemli ürünlerinden biri olan köy odaları da işlevini yitirdiği için kaderine terk edilmiştir [4]. Birçok etkinliğe ev sahipliği yapan köy odalarımız zamanımızda azalsa bile, Akören’de tespit edilen geçmişten günümüze 50 adet civarındadır. Bu odaların isimleri soyadları veya bölgede bilinen lakapları ile bilinmektedir. Ulaşım araçlarının çoğalması, köyden kente göçün artması ve kahvelerin çoğalması köy odalarının gün geçtikçe kendi kaderlerine bırakılmasına neden olmaktadır. Sosyal içtimai her türlü dayanışmanın odak noktası durumundaki köy odalarından bugün söz etmek sadece onların geçmişteki işlevini anmaktan öteye gitmemektedir. Saygı ve sevginin verildiği, misafirlerin ağırlandığı, bugünkü otellerin, lojmanların ve misafirhanelerin görevini de üstlenmiş olan bu köy odalarının ayakta kalmalarını sağlamak ve işlevini sürdürürebilmek için yerel yönetimlere katkı sağlanması gerekmektedir [3].

Kırsal turizm açısından köy odaları

Kültürümüzün bu eşsiz değerlerinin en azından bugün ayakta olanlarının korunması gerekmektedir. Köy odalarının korunması, kültürümüzün gelecek nesillere doğru bir şekilde anlatılması ve aktarılması açısından son derece önemlidir [4]. Kırsal mimarlık, çağdaş mimarlık uygulamaları için değerli bir esin kaynağı olmanın yanı sıra bir miras olarak da korunması gereken bir kültür varlığı olarak önem kazanıyor. Doğal çevreyi korumak gelecek kuşaklar için ne kadar zorunluluk ise tarihsel dokuyu ve kırsal mimarlık ürünlerini korumak da o kadar gerekli

Kırsal ekonomilerin canlandırılması: Yörenin kaynakları, kültürü ve ustalık mirası ile eşzamanlı olarak, kırsal alanda güncel fırsatların da değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Geliştirilecek çözümler her bölgenin yerel kültürü, yerel/bölgesel ürünleri, pazarları ve fırsatları ile uyumlu olmalıdır. Yerel tarım ürünlerinin iyileştirilmesi, organik tarım ve el sanatları ürünlerinin geliştirilmesi, kırsal turizmin devreye sokulması ilk akla gelen önlemler arasındadır.

Kırsal Konut: Dayanıklılıkları, işlevsellikleri, iklime uygunluklarıyla zamanın sınavından geçmiş bulunan kır yapıları ile yerel yapı teknikleri ve gelenekleri, kolektif belleğin birer ögesi olarak korunmalıdır. Çoğunun özü bozulmadan, iç mekânları günün koşullarına uydurulurken, yeni yapılaşma da uygun ölçekte ve malzemelerle geleneğe uygun şekilde planlanmalıdır.

Kırsal turizm: Kırsal turizm hem gelir getirmesi hem de yerel kültürel mirasın korunması için bir fırsat olarak yönetilmelidir. Gezginler için uygun ürünler geliştirilmesi ve yerel girişimciliğin artırılması özendirilirken, gezgin sayısı ve trafiği gibi tehdit oluşturacak sonuçlara karşı önlem alınmalıdır.

Kültürel miras: Kırsal alan bir tarih kitabı gibi okunursa kuşaklar boyu insanların toprağı nasıl işlediğini ve onun görünümünü nasıl değiştirdiğinin öyküsünü anlatır. Kır yapıları, toprakla insan arasındaki etkileşimin izlerini taşıyan kırsal alanların simgesidir. Her kırsal yerleşmenin insanları ve kültürü (türküsü, halk oyunu, giysileri, görenekleri, şenlikleri, dili, dini) o topluluğun mirasıdır. Günümüz insanının kökleri, geçmişle arasındaki bağ, toprakla ilişkisi ve huzur kaynağı kırsal alanda varlığını sürdürür. Kuşaklar boyunca insan emeğiyle oluşmuş bu olağanüstü birikimi korumak önemli bir sorumluluktur. Türkiye’de kırsal alan genellikle tarımsal faaliyette bulunan nüfus üzerinden tanımlanmaktadır. Öte yandan coğrafyacı ve sosyologlar özellikle araştırma ve planlama gibi çalışmalarda, nüfusun yanında diğer kırsal ya da kentsel fonksiyonların da ayrıntılı olarak incelenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Türkiye’de kırsal alanın hâlâ önemli bir ölçüde canlılığını koruduğu, bütüncül ve gerçekçi bir planlama anlayışı, sürdürülebilirliği gözetilen bir yönetim modeli ile doğa ve kültür öncelikli kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesinin olanaklı olduğu görülmektedir. Türkiye’nin kırsal alanı, insanların tükettiği gıdanın kaynağıdır. Aynı zamanda soluduğumuz havanın, kullandığımız suyun, kerestenin, madenlerin ve diğer tüm hammaddelerin kaynağıdır. Güzel duyguların ve huzurun da kaynağıdır. Yabancı gezginler için bir kültürler harmanı, bir keşif alanı, yaban yaşamı için zengin bir barınaktır. Ve daha nice kuşakları beslemek, hayata bağlamak için, Anadolu kimliğini ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek için bu alanların korunması gerekmektedir. Zengin tarihsel miraslarıyla göz kamaştıran, ancak bugün kentsel merkezlere uzak düşmüş, kırsal ya da gözden irak alanlarda kaderine terk edilmiş köy ve kasabaların tarihi ve doğal varlıklarını korumak amacıyla yapılacak çalışmalar için;

1. Kırsal alanın kültürel değerlerini saptamalı, tanımlamalı ve dökümünü çıkarmalıyız.
2. Uygulamaya konulan önlemler sonucunda kültürel değerlerde meydana gelecek değişimi ve iyileşmeleri ölçecek göstergeleri belirlemeli ve bir izleme mekanizması oluşturmalıyız.
3. Doğal ve kültürel varlıklarla ilintili yenilikçi ve katma değer üretecek etkinlikleri teşvik etmeli, sürdürülebilir kültür odaklı ekonomik faaliyetleri ve istihdamı kolaylaştıracak önlemler geliştirmeli, kültürel değerleri korumak ve geliştirmek için bölgesel politikalar oluşturmalıyız.
4. Korumayı özendirmek amacıyla yerel halka ve idarecilere yönelik bilinçlendirme programları düzenlemeli, bölgesel ve yerel düzeyde tarihsel dokunun yönetiminde rol alacak kişileri eğitmeli ve yetiştirmeliyiz.

Kırsal yerleşmelerin sahip olduğu tarihsel miras, etkin ve sürdürülebilir bir yönetim ve işbirliği anlayışıyla dinamik bir kaynak olarak ele alınıp, bir kalkınma fırsatına dönüştürüldüğünde, kırsal mimarlık mirasını korumak da olanaklı olacaktır [5]. Şehir hayatının kargaşa gürültü ve stresinden kurtulmak isteyen modern insanın dinlenmek amacıyla da bu odaları ziyaret edebileceğini de gözden uzak tutmamak gerekir. İster nostalji ister şehir gürültüsünden kaçan insanın dingin bir zaman geçirmek amacıyla yöneleceği köy odaları yeniden sosyal hayatımızda varlık kazanabilir [3].

SONUÇ

Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu bazı köy odalarını 2005 yılı itibariyle tescil etmeye başlamıştır. 2015 yılı itibariyle de Sivas İl Özel İdaresi bünyesindeki Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu tarafından tescil edilen köy odalarının bu kültürel mirasın yeni nesillere aktarılması için restore edilmesi gündeme gelmiştir. Bu kapsamda ilk olarak Söğütçük Köyü'nde bulunan Hocanın Odası restore edilmiştir (10). Günümüzün değişen şartları içinde, eski önemini yitirmeye başlayan odalarımızın, kültürel değerlere sahip çıkma, koruma adına muhafaza edilmeleri için, yöresel turizme katkı sağlayacak kültürel odalar şeklinde değerlendirilmesi mimari ve fonksiyonlarının uyarlanarak sürdürülebilirliği, korunması sağlanabilir. Karpuz (2001), köylerde son yıllardaki sosyokültürel değişim, kente göç gibi sebepler ile bu mimari birikimin yok olma aşamasına geldiğini bildirmiştir. Özellikle köy tarafından idare edilen odalar aile veya ferdi gezen misafirler için köye küçük katkı sağlayacak yerler olarak işletilmesi ve bunun genel kuralları belirlenerek yapılması bu yerlerin korunması adına önemli olacaktır [12].

KAYNAKLAR

- 1-Erdi Aksakal, Türk Kültüründe Eril Mekân Örneği; Köy Odaları folklor/edebiyat, cilt:25, sayı:98, 2019/2
- 2-Sezgin, M., Ünüvar, Ş., 2009. Journal of Azerbaijan Studies, 12 (1-2), 392-404
- 3-KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (22): 1-4, 2012, Geçmişten Günümüze Konya İli Akören İlçesinde Bulunan Köy Odaları, Adem ÖZKAN
- 4-Tay, L., 2019. Korkuteli-Akyar köy odaları. Antalya Kitabı Türk-İslam medeniyetinin İzleri(C2). Antalya Büyükşehir Belediyesi Yayını, S:600-615
- 5- Sözen, M. 2012. Anadolu'da Kırsal Mimarlık. Uluslararası Kırsal Yaşam, Kırsal Mimari Sempozyumu Bildirisi Ayırı Basım. ÇEKÜL vakfı yayını, S: 1-26
- 6- Sevindik, A. 2018. Köy Odalarından Hareketle Bir orta Anadolu Köyünün halk Hukuku Algısı. SEFAD, 39:27-48
- 7-Ergin, M. (2011). Dede Korkut kitabı I/II. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- 8-Gürsoy, E. 2021. Türk Halk Mimarisi Örneklerinden Kütahya/Gediz Köy Odaları. Folk/ed. Dergi, 27(3)107: 721-747
- 9- Gürsoy, E.2022. Süslemeli bir köy odası: Selçukler kasabası Hacıların odası. Millî Folklor Dergisi Cilt 17, Sayı 134:172-181

10- Sevindik, A. 2013. Halk hukuku ve köy odaları: Sivas Şarkışla Gümüştepe köyü örneği. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halkbilimi Bilim Dalı yayınlanmamış (Yüksek Lisans).135 sayfa

11-Bulut, M. 2017. Sivas İlbeyli köy odaları. MUTAD, IV (1): 13-31

12-Acar, R. 2024. Hotamış Türkmenlerinin sosyal hayatı içinde odanın (köy odası=misafirhane) yeri. International Journal of Social and Economic Sciences, 14(2):
<https://www.basakgazetesi.com/haber/tarihi-koy-odalarinda-koy-odasi-geleneklerini-konustular-620803.html>

<https://www.vitrinhaber.com/sinopta-tarihi-koy-odasi-koy-muzesine-donusturuldu>

<https://www.arkeolojikhaber.com/haber-cankirinin-orta-ilcesindeki-tarihi-koy-odasi-tescil-edildi-27918/>

(1)<https://islamansiklopedisi.org.tr/misafir>